

Упркос нераскидивим историјским, духовним и културним везама, доброј војној сарадњи и чврстим политичким односима Русије и Србије, економски односи двеју земаља нису на највишем нивоу.

У ексклузивном интервјуу за „Спутњик“ потпредседник Владе Србије и министар спољних послова Ивица Дачић говори о предстојећим парламентарним изборима у Србији, о пресудама Хашког трибунала, о покушајима међународне заједнице да дестабилизује ситуацију у нашој земљи и региону.

Дачић говори и о постизборној клими у Србији и повратку Шешеља на политичку сцену земље, о томе да ли прижељкује председничку фотељу. Одговорио је и на питање да ли ће наша земља ући у НАТО и зашто „тврдоглаво“ истрајавамо на путу ка Европској унији, чак и онда када јој многи предвиђају крај.

Како оцењујете војну сарадњу Србије са Русијом?

Имамо добру војну сарадњу са РФ, што се не односи само на војно-техничку сарадњу, у смислу наоружања и опреме, него и на сарадњу министарстава одбране и наших војски. Тим поводом су потписани и споразуми између Русије и Србије у области сарадње одбране, али и војно-техничке сарадње. Паралелно са тим, одвија се и наша сарадња са другим државама и то веома транспарентно. Она се одвија у склопу наше политике војне неутралности и то су чисти односи, нема ту никакве тајне нити тајновитости.

Србија је већ предала списак потребног наоружања руској страни. Шта у скорије време можемо очекивати да нам буде испоручено?

Специјална комисија за војно-техничку сарадњу Србије и Русије састаће се у априлу у Београду и анализираће све чињенице... Прво треба видети шта је од свега тога реално набавити. Тај списак свих потреба које ми имамо не значи да ће он бити у потпуности испуњен, јер много тога зависи од финансијске конструкције.

Има ли шансе да добијемо С-300 или, још боље, С-400?

Не можемо очекивати тако нешто ако немамо пара да то платимо. Вероватно данас имате у свету државе које би вам испоручиле разне врсте наоружања и технике, али за то је

неопходно видети да ли постоје финансијска средства, и још је питање да ли постоји потреба за тако нечим. Али то није ствар нас као политичара, то је ствар те Комисије за војно-техничку сарадњу, која треба да види шта је од свега тога неопходно. То пре свега говорим због тога што је наша војска дуги низ година трпела све последице догађаја на нивоу бивше Југославије — није било средстава, нити је било могуће обнављати и занављати те војне потенцијале и управо због тога треба видети сад шта нам све недостаје.

Да ли смо искористили шансу на руском тржишту која се отворила након повлачења неких турских грађевинских фирми? Говорило се и о банкарским гаранцијама нашим грађевинарима, али и помоћи државе пољопривредницима... Стиче се утисак да ту нешто не штима, да недостаје координација...

Мислим да нисмо искористили све погодности које нам пружају добри политички односи са Русијом. Пре свега мислим да економски односи нису на нивоу политичких односа. Када погледате нашу спољно-трговинску размену, видећете да је она прошле године износила око 2,2 милијарде евра, што је чак мање за 200-300 милиона него 2014. Тако да сада имамо следећу ситуацију — док нас с једне стране Америка и ЕУ прозивају да нисмо увели санкције Русији, ми имамо мањак, имамо смањење спољно-трговинске размене за разлику од тих земаља које су наводно увеле санкције, а имају повећање спољно-трговинске размене са Русијом. Генерално, нисмо искористили ни погодности онога што је Милошевић потписао 2000. године, а то је систем слободне трговине. Подсетио бих да 99 одсто производа може да се увози и извози без царине, односно са царином од један посто. То је погодност коју ретко која земља има у свету.

Где је запело?

Мислим да ми нисмо довољно организовани као држава и као народ да системски приђемо свему томе. Вероватно је неко време постојала и та заблуда, нарочито после 5. октобра 2000. године, која је значила да треба гледати на Запад, а да је Исток неко нужно зло. И неко време чак ни министарства одбране Русије и Србије нису сарађивала, што је незамисливо, имајући у виду и историју, али и чињеницу да је већи део нашег наоружања управо и потицао из Совјетског Савеза, после Другог светског рата. Тако да нисмо у довољној мери искористили те потенцијале. Нисмо искористили довољно ни у области пољопривреде, ни грађевинарства. Подсетићу да од укупне спољно-трговинске размене, о којој сам говорио, 70 и нешто одсто су енергенти. Односно, од ове 2,2 милијарде евра више од две трећине или нешто мало мање од три четвртине су нафта и гас, кад је реч о нашем увозу. Хоћу да кажем да смо ми у дебелом минусу кад је реч о спољно-трговинском односу са РФ и то је нешто на чему мора организовано да се ради. Ми смо зато направили те разне подгрупе, односно комисије које би требало да се баве разним темама наменски — значи, Комисија за војно-техничку сарадњу, за пољопривреду, туризам... Сад су почели да се баве и подстицајем наших грађевинских фирми да наступају на руском тржишту.

Својевремено се говорило о стварању новог „Генекса”, односно фирме која би откупљивала од сељака производе и пласирале их у РФ. Међутим, по том питању

ништа није урађено. Хоће ли та прича, ипак, заживети?

То је стара идеја, која се темељила на потреби да се евентуално наш извоз пољопривредних производа на неки начин координира... Постојала је чак и идеја да се направи и једно велико складиште за наше производе, негде близу Москве, али то, нажалост, никад није реализовано. Очигледно је да нам недостаје тај системски прилаз. Ја сам више пута говорио о томе да у односима са нашом браћом из Русије ми често изражавамо тај словенски менталитет, а то значи да су ти састанци веома срдаци, да се увек завршавају лепим речима, али да се између тих састанака мало шта конкретно уради. И онда следеће године кад се сретнемо, опет причамо исте приче. Надам се да ће се то променити. Истина, сада нас очекују избори у Србији, али ако све буде у реду на тим изборима, очекујем да наставимо тај посао на следећим састанцима које будемо имали. У октобру ће највероватније бити састанак Мешовитог комитета за економску сарадњу у Русији. Рогозин (потпредседник руске Владе) рекао ми је да планира да он буде одржан у руском граду Владимиру. Очекује се и посета руског премијера Дмитрија Медведева Београду. Лавров (руски шеф дипломатије) рекао ми је да је реалније да посета премијера Медведева буде у рану јесен, него сада. Треба сачекати формирање нове владе после избора, али о томе ће се још свакако разговарати.

Могућности за сарадњу, ипак, има...

Слажем се апсолутно. И сами Руси говоре о томе да има могућности. И Рогозин је говорио о томе да има могућности да наше грађевинске фирме раде, да има доста места где би могле да раде, да има доста и догађаја који се очекују, као што је Светско првенство у фудбалу, где је потребна изградња одређених објеката. Проблем је, такође, и у нашој земљи када је реч о предузећима. Та предузећа нису више као што су некада била. И сад кад се састанем са неким министром спољних послова у некој земљи, он спомиње неке фирме из прошлости. А ви када видите шта је данас остало од тих фирми, схватате да то више не може да се изведе. Дакле, питање је наше организованости и да ли ми можемо да радимо тако озбиљне послове.

А шта је то што у овом тренутку можемо да радимо?

Мислим да је пољопривреда нешто што је реално, и где можемо да направимо велики помак. Већ смо остварили значајан напредак у извозу пољопривредних производа. Међутим, за то је потребна, као што сте и ви малопре рекли, нека координација и додао бих, систематичнији прилаз. Значи, ако већ имамо познатог купца, држава или банке би требало да помогну у финансирању производње за тако нешто. Јер очигледно је да ми сада имамо ситуацију да нам неко каже „можете да извезете“, а да ми немамо довољно количина да то урадимо. То је суштина. И још две ствари. Прва је превоз и како се наши производи допремају до РФ. У том допремању често има проблема — било да је реч о цени превоза, било да је реч о евентуалном кашњењу, па када су у питању пољопривредни производи, често се дешава да им прође рок употребе. И друга ствар је — „зелени коридор“, који нам је Русија сада понудила.

Шта подразумевате под „зеленим коридором“?

То би значило да за робу за коју се договоримо, а нарочито из области пољопривреде, постоје једноставније процедуре како би се цео процес извоза тј. увоза што пре завршио. И то је добар предлог. Руска страна је послала тај предлог још пре око месец дана, а Рогозин ми је рекао да они још чекају наш одговор. Бирографија је увек бирографија. И руска бирографија је исто тешка јер треба да прођу дани да од тренутка кад вам неко нешто каже до реализације. Исто тако је и у Србији.

Хашки трибунал је у последњих неколико дана донео две значајне пресуде — једну осуђујућу, а другу ослобађајућу. Како ће се то одразити на односе у региону?

Мислим да Хашки трибунал није испунио свој основни циљ, а циљ је био кажњавање ратних злочина у циљу помирења. Ако сагледате, већ се налазимо на крају постојања тог Хашког трибунала. И Лавров је рекао да ће Русија, као чланица Савета безбедности, и званично тражити да Трибунал престане са радом. Он није испунио ту основну улогу помирења. Ниједна његова пресуда, нарочито те најзначајније, нису биле у функцији међусобних помирења. Напротив, оне су само распламсале одређене националистичке страсти, које и даље очито постоје. Ми смо одувек сумњали у добронамерност Хашког трибунала и по нашем мишљењу његова намена је била та да он дâ историјски печат политици која је вођена према Србији и српском народу деведесетих година прошлог века. Њему нису били важни докази, него је било важно да се верификује нешто што је урађено. Немогуће је да кажете да Харадинај или Готовина нису криви, а онда Караџић добије 40 година. С друге стране, Шешеља држе 12 година у затвору, затим га пуштају, а да притом уопште нису обавестили Владу Србије. А након тога траже од нас да га поново вратимо, да га ухапсимо и изручимо да би присуствовао изрицању пресуде, која је на крају ослобађајућа. Такође, од нас и даље траже да изручимо троје радикала, а Шешељ је сада ослобођен. Сигурно се сада може очекивати да ће се Тужилаштво жалити, и могуће је да Жалбено веће потпуно промени ту одлуку како би тиме још једном изазвало дестабилизацију. Хоћу да кажем, ја не верујем у добронамерност Хашког трибунала и не верујем да је ова одлука око Шешеља мотивисана жељом да се докаже да он стварно није крив или да се нешто њему помогне. Они желе да се што више закомпликују односи у региону и у самој Србији. Мислим да је Хашки трибунал одиграо веома негативну улогу, није одрадио свој посао брзо и што је најважније, није одрадио свој посао непристрасно.

Многи предвиђају да ће СРС сада поново да ојача. Колико ће то променити политичку сцену Србије после избора?

Зато сам и рекао да се један део међународне заједнице и даље труди да управља неким политичким процесом у Србији, доносећи неке неразумне одлуке које уопште нису координиране са Србијом... Све ово што се ради у Хагу има за циљ да се одрази на изборне резултате у Србији. Можда ће бити још неких додатних шокова, јер ову пресуду Шешељу нико није очекивао, па ни сам Шешељ. Имам утисак да му је чак и криво. То је и јавно рекао — да је могао макар мало да буде осуђен. Не мислим да ће то изазвати велике промене у изборном резултату, али уноси конфузију и дестабилизује политичку сцену у Србији. Тиме се јачају десне снаге, тиме се јача политика која је штетна за Србију. Јер, Шешељ можда није крив и драго ми је што је и Хаг прогласио да није крив, али је

његова политика лоша по Србију. Неко би сад могао да каже: „Ето, Хаг нема ништа против те политике”. Управо то и говорим. Та конфузија мора да се рашчисти. Ја Шешељу желим све најбоље, али он је штетан за Србију, његова политика је штетна за Србију. То сте могли да видите јуче и данас у његовим изјавама које поново враћају Србију 20 година уназад.

Шта очекујете од предстојећих избора? Ако не будете позвани у коалицију, да ли сте спремни за опозицију?

Знате шта, нема ту шта да се спрема. Најважније нам је да на изборима освојимо добар резултат, у смислу верификације онога шта сам (у)радио. За мене је најважнији циљ да освојимо већи број гласова него што смо имали на прошлим изборима. Прошли пут смо имали 13,5 одсто. Шта ће бити после избора, наравно, не зависи само од нас. Ми смо спремни да наставимо нашу коалицију даље са СНС-ом, јер сматрам да смо доста тога доброг урадили у интересу Србије, да смо направили велики напредак у односу на ситуацију која је била пре 2012. године и да је самим тим та наша коалиција показала своју историјску вредност. Без обзира на то шта ко појединачно мисли о томе, та коалиција је показала да може да ради у интересу земље и зато не видим ниједан разлог за њен прекид. Наравно, то не зависи само од нас. Зависи пре свега од резултата избора.

Из последњих Ваших изјава дало се наслутити да постоји шанса да се кандидујете на председничким изборима идуће године. Да ли ће се то догодити и од чега то заправо зависи?

Ми смо друга странка по снази у Србији и логично је да имамо свог кандидата, а увек смо га и имали. Да ли ћу то бити ја или неко други, о томе ћемо донети одлуку. Такође, могућа је и друга ситуација — уколико постоји потреба и договор са неким другим странкама да имамо заједничког кандидата, ми смо спремни и на ту врсту договора, и то није спорно. Али, засад нисмо разговарали на ту тему.

Често се говори о неутралности Србије. Може ли нешто да нас поремети на том плану, с обзиром на притиске које трпимо?

Мислим да не може, то је наш интерес. А нема притисака. Да се разумемо, нико не врши притисак на нас у смислу да ми будемо чланица НАТО-а. Постоји само неразумевање свега тога. Они који су више окренути према Западу сматрају да треба још више да сарађујемо са НАТО-ом, а они који су више окренути ка Истоку сматрају да не треба ни овај ниво сарадње са НАТО-ом да постоји. Ми смо тај наш ниво сарадње утврдили одавно, практично још у време власти Тадића и Коштунице. Тада је речено шта Србија хоће. То је изнео Вук Јеремић на састанку сталног Савета НАТО-а, односно политичког комитета НАТО-а, и речено је јасно — ми не желимо да будемо чланица, али желимо све облике сарадње који имају земље које нису чланице. То значи Партнерство за мир, Индивидуални акциони план партнерства, учешће у неким заједничким вежбама итд. Досад нисмо имали било какве разговоре на ту тему, нити било ко разговара са нама о томе да будемо чланица НАТО-а. С друге стране, и наш народ је против тога, тако да не

видим да постоји било каква потреба да мењамо било шта.

Хоће ли Србија имати кандидата за генералног секретара УН?

Такође, и то је важно питање. Важно је размотрити га целовито, шта Србија добија, шта губи и да ли наш кандидат има шансу да прође. О томе ће се разговарати на највишем нивоу, између председника Владе и председника Републике и о томе ће Влада донети одлуку. Засад та одлука није донета.

Зашто истрајавамо на путу ка ЕУ, ако неке земље, попут Велике Британије, размишљају о томе да из Уније изађу?

Постоји велика разлика — те земље су финансијски моћније од ЕУ, у смислу националног дохотка и друштвеног доприноса. На пример, Норвешка и Швајцарска немају уопште интерес да буду чланице ЕУ. Србија, нажалост, има. Оставимо по страни систем неких политичких вредности за које можемо да кажемо да су европске вредности. Ако говоримо о економској страни, свака земља која је чланица ЕУ даје ЕУ свој допринос и узима од ње онолико колико буџет ЕУ даје. Наша земља би добијала. То значи да на пример Хрватска има девет милијарди евра бесповратно у наредних неколико година за развојне пројекте. То је нешто што сви ми морамо да имамо у виду, то је нешто што нам је потребно. Друго, ми ту географски припадамо. Србија не може да буде чланица Евроазијске уније, јер географски не припада ту, па то политички нити било како другачије није могуће. И сама Русија то каже. Тако да ми имамо опцију — или да не будемо уопште чланица ЕУ или да идемо ка ЕУ. Ми немамо чему другоме да се прикључимо.

Али, многи аналитичари у овом тренутку Европској унији предвиђају крај, Европа се гуши у проблемима...

Ја немам ништа против тога да изађемо из ЕУ кад видимо да она не ваља. Али, пре тога да у њу уђемо. Слушао сам ја многе чланице ЕУ и њихове лидере који нама држе предавања у смислу шта ћете ви у ЕУ, а они су тамо. Ја сам им свима говорио: „Чекајте ви да ми прво уђемо, па ако нам се не свиђа лако ћемо да изађемо”.

Шта бисмо ми конкретно добили уласком у ЕУ?

Добили бисмо сигурно више од 10 милијарди евра, бесповратно у року од 5-6 година, за развојне пројекте. Ко ће вам то данас дати?! Нико.

И, кад ћемо ући у ЕУ?

Е, то је сада друго питање. ЕУ је и политички пројекат, зато што има та тзв. политичка поглавља кроз која пролазите. Ми у техничком смислу очекујемо да бисмо то могли да завршимо до 2020. године. Кад ћемо постати чланица, зависи од политичке одлуке.